

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-педагогічної роботи
професор Олександр ГОЛОВКО

_____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СОЦІОЛОГІЯ»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань _____

спеціальність 033 – філософія, 034 – культурологія

освітня програма «Філософія»

спеціалізація _____

вид дисципліни обов'язкова

факультет філософський

2022/2023 навчальний рік

«СОЦІОЛОГІЯ»
для студентів філософського факультету

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету
29 серпня 2022 року, протокол № 8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ніколасвський Валерій Миколайович, кандидат філософських наук, доцент, професор
кафедри соціології

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології
Протокол № 15 від 14 червня 2022 року
В.о. завідувачки кафедри соціології

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Філософія»

Гарант освітньо-професійної
програми «Філософія»

Володимир ПРОКОПЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Європейські студії»

Гарант освітньо-професійної
програми «Європейські студії»

Наталія ЗАГУРСЬКА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Культурологія»

Гарант освітньо-професійної
програми «Культурологія»

Ігор БЛЕЦЬКИЙ

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Візуальне мистецтво та менеджмент культурних проєктів»

Гарант освітньо-професійної програми
«Візуальне мистецтво та менеджмент
культурних проєктів»

Юлія ТАГЛІНА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Урбаністичні студії»

Гарант освітньо-професійної
програми «Урбаністичні студії»

Дмитро ЧОРНИЙ

Програму погоджено з науково-методичною комісією філософського факультету
Протокол № 10 від "15" серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Соціологія» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальностей 033 – Філософія, 034 – Культурологія.

В умовах здійснення змішаного навчання з урахуванням карантинних обмежень викладання дисципліни здійснюватиметься онлайн на платформі Google Meet та Google Class/Gmail.

Зворотний зв'язок з викладачем здійснюється за допомогою месенджерів (зокрема, Telegram, Facebook), чату Google Meet, е-пошти (за погодженням).

Адреса викладача: Валерій НІКОЛАЄВСЬКИЙ (vnikolayevskyy@gmail.com).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціологія» є розкриття змісту предмету соціології, її структури, сутності суспільства, аналіз його основних сфер і соціальної структури, показ специфіки соціальних явищ, процесів та інститутів.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, історія, політологія, психологія, культурологія, антропологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових розділів:

1. Загальна теорія, історія та методологія соціології.
2. Соціальні інститути, сфери життєдіяльності, феномени.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основні завдання вивчення дисципліни «Соціологія»: надати базові знання, що необхідні при вивченні суспільства; розкрити специфіку соціологічних методів та способів дослідження суспільства та його складових; навчити студентів розуміти та користуватися категоріальним апаратом соціології; навчити студентів самостійно аналізувати соціальні проблеми, тенденції розвитку суспільства.

1.3. Кількість кредитів: 4

1.4. Загальна кількість годин: денна форма – 120; заочна форма – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	1, 2
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
немає	немає
Самостійна робота	
72 год.	106 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
немає	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні набути компетентності та демонструвати такі результати навчання:

Перелік компетентностей здобувача вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

Програмні результати навчання:

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

студенти повинні:

знати:

- концептуальний апарат сучасної соціології;
- загальні принципи соціологічного аналізу соціальних груп, спільнот, суспільства в цілому;
- відмінності макро- та мікросоціологічних підходів до аналізу соціальних явищ;
- функції основних соціальних інститутів суспільства;
- основні методи та етапи соціологічного дослідження

вміти:

- аналізувати та оцінювати соціальні явища і процеси за допомогою категорій, понять соціології;
- давати характеристику соціальних інститутів сучасного суспільства;
- аналізувати, критично оцінювати соціологічну інформацію, зокрема в медіа;

мати навички:

- інтерпретації взаємозв'язку соціологічних понять та концепцій з результатами та висновками соціологічних досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІОЛОГІЇ

Тема 1. Соціологія як наука про суспільство. Специфіка соціологічного знання.

Соціологія як систематичне вивчення людського суспільства. Природничі, соціальні та гуманітарні науки. Соціологія у системі соціальних та гуманітарних наук.

Об'єкт, предмет, структура соціології. Рівні соціологічної системи знань: загальні соціологічні теорії, спеціальні соціологічні теорії. Соціологія та філософія. Соціологія культури та культурологія. Соціологія громадської думки. Емпіричні соціологічні дослідження.

Функції соціології.

Тема 2. Основні етапи розвитку соціології.

Протоісторія соціології. Етапи розвитку соціології як самостійної науки. Позитивістська соціологія. Позитивізм О. Конта. «Органіцизм» Г. Спенсера. «Соціологізм» Е. Дюркгайма. Марксистська соціологія. «Розуміюча» соціологія М. Вебера.

Інституціоналізація соціології в Україні. Особливості розвитку вітчизняної соціології на сучасному етапі.

Тема 3. Теоретична та емпірична соціологія.

Макро- та мікросоціологія. Макросоціологічні парадигми. Структурний функціоналізм (Т.Парсонс, Р.Мертон). Соціологія конфлікту (Л.Козер, Р.Дарендорф). Основні мікросоціологічні парадигми. Теорія соціального обміну (Дж.Хоманс, П.Блау, Р.Емерсон). Психоаналітичні теорії (З.Фройд, Д.Рісмен, Г.Маркузе, Е.Фром). Символічний інтеракціонізм (Дж.Мід, Г.Блумер). Соціодраматичний підхід (І. Гофман). Феноменологічна соціологія (А. Шюц). Етнометодологія (Г. Гарфінкель).

Емпірична соціологія. Поняття емпіризму. Етапи розвитку емпіричної соціології. Емпірична соціологія у США. Чиказька школа. Емпірична соціологія в Європі.

Індустріальна соціологія як один із напрямів емпіричної соціології. Ф. Тейлор, Г. Форд, А. Файоль, Е. Мейо, Г. Емерсон, Д. Макгрегор, Ф. Герцберг. Концепція «економічної людини» (Ф.Тейлор): теоретичне значення для розвитку індустріальної соціології. Хотторнські експерименти. Доктрина «людських стосунків» (Е. Мейо): теоретичне значення. «Формальні» та «неформальні» групи. Курт Левін і теорія «групової динаміки». Джекоб Морено: соціометрія. Дейл Карнегі: конструювання комунікації між людьми. Теорії мотивації поведінки людини. А. Маслоу, Д. Макгрегор, Ф. Герцберг.

Сучасний стан емпіричної соціології.

Тема 4. Методологія та методи дослідження в соціології.

Поняття соціологічного дослідження. Місце і роль соціологічного дослідження в пізнанні механізмів дії соціальних законів.

Основні етапи і процедури соціологічного дослідження. Програма як виклад і обґрунтування його методологічних, методичних й процедурних основ. Головні елементи програми соціологічного дослідження.

Основні методи збору соціологічної інформації: опитування, аналіз документів, спостереження, експеримент, тестування.

Кількісна та якісна методологія дослідження та особливості використання зазначених методів.

Поняття громадської думки. Структура, зміст і типологія громадської думки. Громадська думка як соціальний інститут. Соціологічне тлумачення словосполучень «громадськість» і «думка». Зв'язок громадської думки з іншими формами масової свідомості – настроєм, установкою, знаннями тощо. Форми прояву громадської думки. Поняття про структуру громадської думки. Об'єктивні та суб'єктивні чинники як детермінанти структуризації громадської думки.

Соціологічні методи дослідження громадської думки. Класифікація загальнонаукових і спеціальних методів соціологічного дослідження. Теоретичні та емпіричні, загальні та конкретні, кількісні та якісні методи наукового дослідження громадської думки. Основні переваги, обмеження та особливості застосування соціологічних методів дослідження громадської думки.

Презентація результатів дослідження громадської думки в медіа. Стандарти.

Тема 5. Суспільство як соціальна система

Поняття суспільства. Ознаки суспільства за Е.Шилзом. Суспільство як соціальна система. Ознаки суспільства як соціальної системи. Основні підструктури суспільства. Типи суспільства.

Тенденції розвитку суспільства. Модернізація. Урбанізація. Інформатизація. Медіатизація. Глобалізація.

Україна в умовах глобалізації.

Соціальна структура та соціальна стратифікація

Визначення соціальної структури і соціальної стратифікації. Соціальна група як елемент соціальної структури. Соціальна група та соціальна сукупність. Види соціальних груп. Підструктури соціальної структури суспільства. Соціально-територіальна підструктура. Соціально-професійна підструктура. Соціально-класова підструктура. Соціально-демографічна підструктура. Соціально-етнічна підструктура суспільства. Соціальний інститут як елемент соціальної структури.

Суспільство як комбінація стратифікаційних систем. Сутність та характеристики соціальної стратифікації. Визначення стратифікаційної системи. Одномірні та багатомірні моделі стратифікації.

Критерії стратифікації: соціальні, економічні, політичні, професійні.

Тема 6. Особистість у системі соціальних зв'язків

Особливості соціологічного вивчення особистості. Особистість як соціокультурний феномен. Співвідношення понять індивід, індивідуальність, людина, особистість. Основні теоретичні концепції особистості у соціології.

Соціальний статус та соціальні ролі: визначення та класифікація. Внутрішньорольові та міжрольові конфлікти. Внутрішні детермінанти соціальної поведінки особистості. Соціальна активність.

Типологічний аналіз особистості. Ідеальний, базисний та модальний типи особистості.

Поняття соціалізації. Види соціалізації. Соціалізація та інтеріоризація. Агенти соціалізації. Етапи соціалізації. Структура процесу соціалізації. Поняття ресоціалізації.

Розділ 2. СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУТИ, СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ФЕНОМЕНИ

Тема 7. Соціальні інститути та соціальні організації

Концептуалізація поняття «соціальний інститут» та його сутнісні риси. Виникнення та становлення соціальних інститутів. Інституціоналізм та неінституціоналізм як аналітичні підходи.

Поняття інституціоналізації. Основні умови інституціоналізації: поява об'єктивної потреби, наявність особливого культурного середовища, наявність необхідних ресурсів.

Типологія соціальних інститутів. Види соціальних інститутів: економічні, політичні, культурні, виховні, соціальні. Формальні та неформальні соціальні інститути та їх характерні риси. Функції соціальних інститутів: регулятивна функція, функція відтворення суспільних відносин, інтегративна функція, комунікативна функція. Явні та латентні функції соціальних інститутів. Поняття дисфункції та її основні прояви. Дисфункціональність соціальних інститутів в сучасному українському суспільстві.

Поняття соціальної організації. Основні риси соціальної організації. Формальні та неформальні соціальні організації.

Тема 8. Культура як об'єкт соціологічного аналізу

Поняття культури. Елітарна, народна, масова культура. Суперкультура. Компоненти культури: символи, мова, цінності та переконання, норми. Міф, ритуал та гра. Матеріальна культура та технологія, культура та цивілізація. Нові інформаційні технології та культура. Культура і спосіб життя. Домінуюча культура, субкультура, контркультура.

Кроскультурні комунікації та культурний шок. Культурна детермінація способу життя. Поняття соціальної норми. Соціальна норма та цінність. Соціальний контроль. Поняття санкції. Види соціального контролю. Соціокультурні особливості українського суспільства. Зміни цінностей української культури.

Тема 9. Освіта як соціальний інститут

Освіта як соціальний феномен. Виникнення і розвиток освіти. Освіта в різних країнах. Функції шкільної освіти: соціалізація, культурна інновація, соціальна інтеграція, соціальне розміщення. Латентні функції шкільної освіти.

Проблеми шкільної освіти. Теорії шкільної освіти і соціальної нерівності: теорія мовних кодів Б. Бернстайна, відтворення культури П. Бурд'є. Аналіз освіти і відтворення культури в роботах П. Вілліса. Концепція креативної освіти І.Ілліча. Поняття «схованої програми», «тканин навчання», «інструментів святковості».

Вища освіта. Функції вищої освіти. Освіта і наука. Приватизація освіти. Освіта та соціальна мобільність. Освіта і політика. Освіта у XXI столітті.

Система освіти України. Сучасні проблеми освіти в Україні. Зміст і головні складові Болонського процесу.

Тема 10. Медіа, ЗМК, ЗМІ

Інформація, комунікація, медіа: визначення понять. Особливості інформаційних процесів в традиційних та сучасних суспільствах. Медіа, засоби масової комунікації та засоби масової інформації. Медіа як предмет сучасного аналізу.

Теорії медіа (Ю. Габермас, Ж. Бодрійяр, Г.Ловинк, Н.Срнічек, Т. ван Дейк, Дж. Томпсон).

Основні види медіа, ЗМК: преса, радіо, телебачення, соціальні мережі. Аналіз впливу Інтернет на соціальне життя. Нові медіа. Медіа в умовах глобалізації.

Моделі масової комунікації (зміст, напрямки, вплив). Феномен медіаімперіалізму.

Тема 11. Соціальна мобільність та міграція населення

Соціальна мобільність, поняття. П.Сорокін про соціальну мобільність. Уявлення про соціальну мобільність у сучасній соціології. Форми соціальної мобільності. Внутрішньопоколінна (інтрагенераційна) та міжпоколінна (інтергенераційна). Вертикальна та горизонтальна. Організована: добровільна та недобровільна. Структурна та обмінна (циркулююча). Індивідуальна та групова мобільність. Чинники групової мобільності. Потенційна та фактична індивідуальна мобільність. Показники соціальної мобільності.

Міграція населення. Поняття міграції. Класифікація видів міграції. Епізодична, маятникова, сезонна, безповоротна міграція. Внутрішня та зовнішня міграція. Імміграція та еміграція.

Функції міграції. Чинники міграції. Трудова міграція в сучасній Україні. Інтелектуальна міграція. Дослідження міграції.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальна теорія, історія та методологія соціології												
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство. Специфіка соціологічного знання	8	4	-	-	-	4	5	1	-	-	-	4
Тема 2. Основні етапи розвитку соціології	12	4	2	-	-	6	9	1	2	-	-	6
Тема 3. Теоретична та емпірична соціологія.	8	2				6	11	-	-	-	-	11
Тема 4. Методологія та методи дослідження соціології	14	4	4	-	-	6	14	1	2	-	-	11
Тема 5. Суспільство як соціальна система	15	4	2			9	22	2				20
Тема 6. Особистість у системі соціальних зв'язків	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Разом за розділом 1	67	20	10	-	-	37	69	5	4			60
Розділ 2. Соціальні інститути, сфери життєдіяльності, феномени												
Тема 7. Соціальні інститути та соціальні організації	12	2	2			6	10	-	-	-	-	10
Тема 8. Культура як об'єкт соціологічного аналізу	12	2	2	-	-	9	11	1	-	-	-	10
Тема 9. Освіта як соціальний інститут	10	2	2	-	-	6	14	1	2	-	-	11
Тема 10. Медіа, ЗМК, ЗМІ	12	4		-	-	8	10	1	-	-	-	9
Тема 11. Соціальна мобільність та міграція населення	8	2		-	-	6	6	-	-	-	-	6
Разом за розділом 2	54	12	6	-	-	35	51	3	2			46
Усього годин	120	32	16	-	-	72	120	8	6	-	-	106

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денне)	Кількість годин (заочне)
1	Основні етапи розвитку соціології	2	2
2	Методологія та методи дослідження соціології	4	2
3	Суспільство як соціальна система	2	
4	Особистість у системі соціальних зв'язків	2	
5	Соціальні інститути та соціальні організації	2	
6	Культура як об'єкт соціологічного аналізу	2	
7	Освіта як соціальний інститут	2	2

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	К-ть годин (денне)	К-сть годин (заочне)
1	Робота з літературою згідно програми	40	60
2	Підготовка реферату (за бажанням)	15	15
3	Визначити та обґрунтувати можливі предмети для аналізу студентської академічної групи (соціальної групи) з боку соціології, політології, економічної теорії, історії, антропології	2	5
4	Визначити та обґрунтувати можливі напрями та ефективні механізми реформування інституту освіти в Україні, зокрема предмети для аналізу інституту освіти представниками основних соціологічних парадигм	6	5
5	Провести порівняльний аналіз концептів «інформаційна безпека» та «медіа безпека», зокрема щодо особистості та суспільства; запропонувати механізми посилення даних складових національної безпеки в Україні	4	14
6	Наведіть 3 приклади некоректної (маніпулятивної, з порушенням стандартів) презентації медіа даних соціологічних досліджень	5	7
<i>Усього годин</i>		72	106

Види навчальної діяльності (змішане навчання)

Лекції					
Тема	Класифікація	Попередня підготовка	Подача нової інформації	Тренування	Зворотній зв'язок
Розділ 1. Загальна теорія, історія та методологія соціології					
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство. Специфіка соціологічного знання	Вступна онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання	● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу
Тема 2. Основні етапи розвитку соціології	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання	● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу

Тема 3. Теоретична та емпірична соціологія	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	<ul style="list-style-type: none"> ● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> ● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу 	
Тема 4. Методологія та методи дослідження соціології	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	<ul style="list-style-type: none"> ● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> ● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу 	
Тема 5. Суспільство як соціальна система	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	<ul style="list-style-type: none"> ● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> ● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу 	
Тема 6. Особистість у системі соціальних зв'язків	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	<ul style="list-style-type: none"> ● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> ● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу 	
Розділ 2. Соціальні інститути, сфери життєдіяльності, феномени						
Тема 7. Соціальні інститути та соціальні організації	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	<ul style="list-style-type: none"> ● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> ● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу 	
Тема 8. Культура як об'єкт соціологічного аналізу	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	<ul style="list-style-type: none"> ● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> ● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу 	
Тема 9. Освіта як соціальний інститут	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	<ul style="list-style-type: none"> ● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> ● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу 	
Тема 10. Медіа, ЗМК, ЗМІ	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	<ul style="list-style-type: none"> ● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> ● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу 	
Тема 11. Соціальна мобільність та міграція населення	Інформаційна (тематична) онлайн-діяльність	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	відеоконференція	<ul style="list-style-type: none"> ● Питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> ● Запитання; ● обговорення навчального матеріалу 	
Семінари						
	Вид навчальної діяльності	Попередня підготовка	Виконання практичного завдання	Оцінювання	Рефлексія	Зворотній зв'язок
Тема 2. Основні етапи розвитку соціології	Онлайн-діяльність	Опитування	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	<ul style="list-style-type: none"> ● Усна відповідь; виконання практичного завдання 	Діалог, групове обговорення	консультації; коментарі під час заняття від викладача

Тема 4. Методологія та методи дослідження соціології	Онлайн-діяльність		<ul style="list-style-type: none"> ● Пошук відповідей на питання; ● різноманітні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Усна відповідь; ● виконання практичного завдання ● письмова робота 	Розроблення нотаток до лекцій	консультації; оцінювання викладачем результатів групової співпраці
Тема 5. Суспільство як соціальна система	Онлайн-діяльність		Завдання, що виконуються під час семінарських занять	виконання практичного завдання	Діалог, групове обговорення	консультації; коментарі під час заняття від викладача
Тема 6. Особистість у системі соціальних зв'язків	Онлайн-діяльність		<ul style="list-style-type: none"> ● Пошук відповідей на питання; ● різноманітні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Усна відповідь; ● виконання практичного завдання ● письмова робота 	Розроблення нотаток до лекцій	консультації; оцінювання викладачем результатів групової співпраці
Тема 7. Соціальні інститути та соціальні організації	Онлайн-діяльність		Завдання, що виконуються під час семінарських занять	виконання практичного завдання	Діалог, групове обговорення	консультації; коментарі під час заняття від викладача
Тема 8. Культура як об'єкт соціологічного аналізу	Онлайн-діяльність		Завдання, що виконуються під час семінарських занять	виконання практичного завдання	Діалог, групове обговорення	консультації; коментарі під час заняття від викладача
Тема 9. Освіта як соціальний інститут	Онлайн-діяльність		Завдання, що виконуються під час семінарських занять	виконання практичного завдання	Діалог, групове обговорення	консультації; коментарі під час заняття від викладача

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Лекції, пояснення, бесіди, дискусії, діалог, групове обговорення; короткі усні відповіді на питання, групові консультації; коментарі під час заняття від викладача, робота з навчальною та науковою літературою.

8. Методи контролю

Робота на семінарських заняттях, залікова робота.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											залікова робота	Сума			
Розділ 1						Розділ 2					Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		-	-	-	-
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	-		60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання навчальної діяльності

Виступ у дискусії на семінарі – це усний виступ з одного з питань відповідного заняття. Виступ у дискусії має продемонструвати знання матеріалів лекції, літератури, зокрема рекомендованої, та точку зору студента/студентки з дискусійного питання й аргументацію щодо неї. Максимальна кількість балів: – 4.

Критерії оцінювання: знання матеріалу теми (поняття, концепції, приклади), грамотність, самостійність, аргументованість.

Усна доповідь готується самостійно на основі прочитання джерел(а), зокрема зі списку рекомендованої літератури. Тема доповіді обирається самостійно. Доповідь має розширювати певні питання лекції за допомогою ідей та положень конкретного джерела. Максимальна кількість балів – 5. Тривалість доповіді – до 10 хв.; бажано, аби доповідь виголошувалася авторкою/автором своїми словами, а не прочитувалася з аркушу. Доповідь може супроводжуватися візуальними або відеоматеріалами.

Критерії оцінювання: відповідність завданню, знання матеріалу джерела, самостійність, аргументованість, оригінальність.

Письмовий залік складається з теоретичних питань нормативного або проблемного характеру. Максимальна оцінка – 40 балів.

Критерії оцінювання: самостійність – 8 балів; використання концептів та положень програми дисципліни – 8 балів; повнота відповіді – 8 балів; аргументованість – 8 балів; грамотність, логічність, структурованість – 8 балів.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Гіденс Е. Соціологія. Київ : Основи, 1999. 726 с.
2. Мусієздов О. О. Історія української соціології : навчально-методичний посібник до курсу «Історія класичної соціології». Харків : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2018. 88 с.
3. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження : курс лекцій / 2-е видання, доповнене. Київ : Інститут соціології НАН України, 2007. 320 с.
4. Сокур'янська Л. Г. Вступ до соціології : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2011. 156 с.
5. Соціологія : навч. посібн. / за ред. С. О. Макеєва. 2-ге вид, виправ. і доповн. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2003. 455 с.
6. Черниш Н. Соціологія : курс лекцій. 4-те вид., перероб. і доп. Львів : Кальварія, 2009. 540 с.
7. Якуба О. О. Соціологія : навч. посіб. Харків : Константа, 1996. 192 с.

Допоміжна література

1. Брейс А. Анкетування: Розробка опитувальних листів, їх роль і значення при проведенні ринкових досліджень. Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2005. 336 с.
2. Війни інформаційної епохи : міждисциплінарний дискурс : монографія / за ред. В.А. Кротюка. Харків : ФОП Федорко М.Ю., 2021. 558 с.
3. Історія української соціології : навчальний посібник / Батаєва Катерина та ін; за заг. ред. Катерини Батаєвої, Віктора Бурлачука і Віктора Степаненка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 392 с.
4. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Базовий курс : підручник. Київ : Каравела, 2005. 312 с.
5. Основи політичної соціології : навчальний посібник / М. А. Безносков, Т. М. Дублікаш, А. Д. Литовченко та ін. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 252 с.
6. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування : підручник. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 342 с.
7. Пилипенко В. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства. Львів : ЗУКЦ, 2012. 326 с.
8. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. Київ : Наук. думка, 1995. 224 с.
9. Соціологічна енциклопедія. Київ : Академвидав, 2008. 456 с.
10. Стан сучасного українського суспільства : цивілізаційний вимір / О. Г. Злобіна, Н. В. Костенко, М. О. Шульга та ін.; за наук. ред. М. О. Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
11. Структурні виміри сучасного суспільства : навчальний посібник / за ред. С. Макеєва. Київ : Інститут соціології НАН України, 2006. 372 с.
12. Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві; IV Конгрес Соціологічної Асоціації України; Тези доповідей. Харків, 28-29 жовтня 2021. Харків, 2021.
13. Черниш Н. Й. Українська соціологія у пошуках загальної теорії в умовах міждисциплінарності. *Український соціум*. 2019. № 2 (69). С. 9-34.
14. Юрій М. Ф. Соціологія. Київ : Дакор, 2004. 552 с.
15. Якісні дослідження в соціологічних практиках : навчальний посібник / За ред. Н. Костенко, Л. Скокової. Київ : Інститут соціології НАН України, 2009. 400 с.
16. Macionis J. Sociology. Global Edition. 16th Edition. Pearson, 2017. 739 P.

17. Research Handbook on Analytical Sociology / Manzo Gianluca (ed.). Edward Elgar Publishing, 2021. 528 P.
18. Ritzer G. Introduction to Sociology, 4th Edition / George Ritzer. SAGE Publications, Inc, 2017. 648 P.
19. Ukrainian Sociology in the XXI Century: Theory, Methods, Research Results / edited by Vil Bakirov, Yevhen Golovakha. Kharkiv : V.N.Karazin Kharkiv National University, 2018. 560 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернет, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- Соціологічна асоціація України: <http://sau.in.ua/>
- International Sociological Association: <https://www.isa-sociology.org/en>
- European Sociological Association: <https://www.europeansociology.org/>
- Інститут соціології НАН України (Київ): [http:// i-soc.com.ua/ukr/index.php](http://i-soc.com.ua/ukr/index.php)
- Соціологічна асоціація України: <http://www.sau.kiev.ua/>
- Соціологія: теорія, методи, маркетинг. Науково-теоретичний часопис (Київ, Інститут соціології НАН України): <http://i-soc.com.ua/journal/content.php>
- Український соціум. Науковий журнал (Київ): <http://www.ukr-socium.org.ua>
- Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства. методологія, теорія, методи»: <https://periodicals.karazin.ua/ssms>
- Центр Разумкова: <http://razumkov.org.ua/ukr/index.php>
- Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва: <http://dif.org.ua>
- Київський міжнародний інститут соціології (КМІС): <http://www.kiis.com.ua>
- Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка: <http://www.uisr.org.ua/monitoring>
- День. Щоденна всеукраїнська газета: <https://day.kyiv.ua/uk>
- Дзеркало тижня. Міжнародний громадсько-політичний тижневик: <https://dt.ua/gazeta/>